

Lovløshed i Tanzania

Om jordrøveri og krænkelse af menneskeret

I november 2018 nedbrændte soldater et antal masai *bomaer* (indhegnede beboelsesområder) i det nordlige Tanzania. Flokke af kvæg blev stjålet eller spredt for alle vinde. Navngivne indbyggere blev voldsomt tævet, og nogle måtte søge hospital. Soldaterne fortalte folk at det var en straf for, at nogle landsbyledere havde anfægtet en ekspropriation og stævnet regeringen i en retssag.

Statslig godkendt vold mod masaier og andre minoriteter er foregået i flere tiår. Det nye og foruroligende er at den nu udføres af hæren og ikke af politiet, parkbetjente (rangers) fra Serengeti Nationalpark eller private jordejeres vagter. De mange overgreb på folk der beskyttes af forfatningen, kan kun betegnes som et systematisk *kulturangreb* - hvis man da ikke vil bruge termen etnisk udrensning.

Staten eller udenlandske investorer beslaglægger hensynsløst jord til safari-turisme eller fejlslagne, store landbrugsprojekter. Det har effektivt ødelagt mange pastoralisters livsvilkår. Som kvægnomader er de afhængige af de græsgange som de har delt med vilde dyr, men også passet på i en sårbar, bæredygtig balance.

Jeg genbesøgte Tanzania i oktober 2018 og oplevede en udbredt angst blandt borgerne. Det kan være livsfarligt at ytre sig kritisk. Der hviskes om "forsvindinger" - og regimet annoncerer åbent at "undergravende ytringer" eller kritik af regimets statistiske opgørelser kan straffes med fængsel. Oppositionspartierne og deres parlamentsmedlemmer er konstant truet og effektivt stækket.

Få modige kritikere og deres familier bliver overvåget og bliver på uberegnelige tidspunkter halet ind til ukonkrete, men farlige forhør på politistationer eller i de regionale sikkerhedskomiteer.

Landet oses af diktatur, magtmisbrug og korrupsion. Regeringen viser en gennemført foragt for både forfatningen, menneskerettigheder og demokrati. Danmark der har støttet landet i årtier, er som FN-medlem forpligtet til at forsvare menneskeret.

Præsidenten har for nylig talt for at gravide skolepiger skulle smides ud af skolerne, og hans *Regional Commissioner*, i Dar es Salaam annoncerede klapjagt på homoseksuelle, som prompte trak internationale overskrifter. Danmark, EU, USA og Verdensbanken protesterede højlydt og satte udviklingsstøtte til landet i bero.

Det er rosværdigt at Vesten reagerede på disse seksuelt farvede krænkelse. Men de bør ikke skygge for den næsten permanente forfølgelse af pastoralister og andre oprindelige folk.

De mange luksusturister som beundrer nationalparkernes ”uberørte natur”, ser måske ikke brandtomterne eller de internt fordrevne flygtninge, som har svært ved at skaffe til dagen og vejen, men den vare de køber, har en meget høj pris.

Forskere fra organisationen PINGO's Forum, har givet et forsigtigt skøn over ødelæggelserne i fire landsbyer i Loliondo gennem et halvår i 2017. Her udslættede rangers næsten 1200 bomaer, ca. en fjerdedel af samtlige bosættelser, og over 23.000 personer blev fordrevet. Langt de fleste var kvinder og børn. Forskerne dokumenterede også tyverier, illegale tilbageholdelser, langvarige fængslinger, også af børn, voldtægt af kvinder, også mindreårige, og tæv til hyrder. To blev skudt på og skadet for livstid.

Lovgivningen bestemmer at områdets jord kan bruges af pastoralister til bl.a. græsning. Det forhindrede dog ikke at op mod en tredjedel af storfamilierne fik deres tildelte land konfiskeret. I samme omgang ”beslaglagde” de officielle gerningsmænd i hvert fald 20.000 stykker kvæg, geder eller får – dyr som udgør masaiernes allervigtigste livsgrundlag. Massiv fattigdom blev konsekvensen.

Staten mener at pastoralisternes veldokumenterede og legaliserede brugsret til deres jord skal underordnes hensynet til en voksende landbrugsbefolkning og statskassens turistindtægter. Regeringen finder formentlig hjemmel til at beslaglægge områderne i et indviklet mylder af nye love og dekretter, der tit er uforenelige med gældende regler. Men også ekspropriation kræver forhandlinger. Myndighederne må ikke handle hen over hovedet på de berørte, men det er ikke desto mindre hvad de gør.

Magtfulde, internationale organisationer for konservativ naturfredning betaler Tanzania for at reservere nationalparkerne for de vilde dyr – og de investerer massivt i turisme. Udenlandske turistfirmaer har også tiltusket sig områder til luksuriøse safari-lodges, hvor de gerne ser, at de vilde dyr kan opleves uden forstyrrende billeder af kvægflotte i det fjerne.

Der er tale om store arealer. I Loliondo har amerikanske *Thomson Safaris* for eksempel sat sig på mere end 50 km² – halvdelen af Amagers areal.

Det er også her at Dubai-firmaet *Otterlo* for 20 år siden købte jagttrettigheder i et område ca. 1,3 gange større end Fyn. Det har bygget gæstehuse og en landingsbane for store fly midt i masaiernes græsningsområder. I jagtsæsonerne sørger politiet – og nu hæren – for at de arabiske prinser og deres gæster kan skaffe sig trofæer af løver, bøffel og andet vildt uden at masaierne nærmer sig. Otterlo donerer til gengæld 4-hjulstrækkere og endda en helikopter til politiet.

En anden slags jordtyveri er *land-grabbing* hvor højtstående tanzaniere billigt opkøber store landområder af egen stat. De nyslåede jordejere har papir på handelen, men salgene er sket ulovligt. I nogle tilfælde er der brugt forfalskede dokumenter fra de distriktsregeringer der skal høres. Det er sandsynligt at køberne har bestukket sig til deres kontrakter. Det er også sandsynligt at nogle investorer bestikker sig til beskyttelse hos statsmagten. Sag efter sag demonstrerer et nærmest symbiotisk forhold mellem jord(l)ejerne, det lokale politi, Serengeti-

rangers og regeringsapparatet. Desuden tror mange at det lokale retssystem er partisk og let at bestikke.

Et eksempel er landsbylederne fra Loliondo som i september 2017 anlagde sag mod staten. De blev fængslet på en sigtelse for at de havde stævnet regeringen – en stævning som politiet sagde var ulovlig, fordi landsbylederne selv var en del af staten.

Man forstår at mange nu vælger tavshed eller at makke ret, for eksempel ved højlydt at forlade oppositionspartier for at ”gå tilbage” til det regerende CCM, der bruger chikanerierne for sikkert at vinde valget i 2020.

Landsbylederne har dog stået fast og afventer rettens langsomme gang. Men hjælper det? Styret negligerer demonstrativt de retlige afgørelser. Hvad stiller man op hvis domme ikke implementeres? Hvis nationale og internationale kampagner preller af? Hvis omhyggelig, præcis og fuldstændig dokumentation kun affejes som landsforræderisk propaganda?

Danmark må forstærke sit aktive diplomati i at styrke FN's kamp for menneskerettigheder og de oprindelige folks, pastoralisternes, særlige rettigheder. Desuden må vi intensivere støtten til de NGO'er og institutioner der i Tanzania fungerer som demokratiske åndehuller.

Vi kan også give aktivistisk støtte til programmer der fremmer enighed blandt pastoralisterne om vejen frem.

Danmark kan også være vært for et internationalt tribunal der kortlægger og bedømmer overgrebene, støtte systemer der registrerer brud på menneskerettighederne og de ansvarlige aktører. Det skal undersøges om deres handlinger kan få konsekvenser.

Vi må og skal reagere.